

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. J. Štefanku a členiek senátu JUDr. Ivany Izakovičovej a JUDr. Anny Petruľakovej, v právnej veci žalobcu: **Ing. J. A.**, bytom S., občan Slovenskej republiky, právne zastúpeného advokátom JUDr. A. M., so sídlom v S., proti žalovanému: **B.**, so sídlom H., IČO: X., právne zastúpeného advokátkou JUDr. J. K., so sídlom v P., **o určenie neplatnosti uznesenia zhromaždenia delegátov**, na dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. júna 2010, č. k.1Cob 3/2010 – 80 (vec Okresného súdu Svidník, sp. zn. 3Cb/149/2008), takto

r o z h o d o l:

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 15. júna 2010, č. k. 1Cob 3/2010 – 80 **z a m i e t a**.

Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v sume 62,70 eur do troch dní na účet jeho právneho zástupcu.

O d ô v o d n e n i e:

Okresný súd vo Svidníku svojím rozsudkom z 15. 10. 2010m č. k. 3Cb 149/2009–61 zamietol žalobu na určenie neplatnosti uznesenia zhromaždenia delegátov B zo dňa 18. 11. 2008 o schválení predloženého návrhu Stanov v bode B 3 v článku 51 ods. 1.

Po vykonanom dokazovaní mal za preukázané, že predstavenstvo žalovaného pozvánkou zo dňa 05. 11. 2008 zvolalo v zmysle článku 63 ods. 1 Stanov rokovanie zhromaždenia delegátov členských samospráv dňa 18. 11. 2008 s programom uvedeným v pozvánke. Jedným z bodov zhromaždenia bolo aj schválenie Stanov B.. Zo zápisnice zhromaždenia delegátov vyplýva, že žalobca, ako delegát s mandátom IV/26, podal námietku voči zneniu článku 51 Stanov bytového družstva, v ktorom sa uvádza dĺžka členstva pri voľbe do orgánov družstva, čo nie je v súlade so znením § 238 Obchodného zákonníka. Uznesením zo 30. 11. 2008 zo zhromaždenia delegátov konaného dňa 18. 11. 2008 schválilo zhromaždenie delegátov v bode B 3 predložený návrh Stanov B. so zmenami, ktoré boli schválené delegátmi, ktorými sa ruší pôvodné znenie Stanov B. a nahrádza sa novým textom v schválenom znení. V článku 51 ods. 1 schválených Stanov sa uvádza, že do orgánov družstva môžu byť volení len bývajúci členovia družstva starší ako 18 rokov, ktorí majú spôsobilosť na právne úkony a ich členstvo v družstve trvá bez prerušenia minimálne 5 rokov. Za bývajúceho člena sa považuje člen – nájomca družstevného bytu a člen – vlastník bytu, ktorý zaplatil základný členský vklad pred prevodom bytu do vlastníctva. Za bývajúceho člena sa nepovažuje člen – vlastník bytu, ktorý získal členstvo od iného člena – vlastníka bytu po prevode bytu do vlastníctva. Podmienka trvania členstva 5 rokov je splnená, ak člen, ktorý sa uchádza o členstvo v orgánoch družstva, je členom družstva bez prerušenia minimálne 5 rokov. V prípade nadobudnutia členstva prevodom členských práv sa počíta lehota 5 rokov odo dňa, kedy sa stal členom družstva po prevode členských práv a povinností. V odôvodnených prípadoch môže predstavenstvo družstva udeliť pri voľbe predsedu členskej samosprávy výnimku z dĺžky členstva v družstve. Podľa právneho názoru súdu ustanovenie § 238 ods. 1 Obchodného zákonníka je kogentným ustanovením, a toto ustanovenie nebolo porušené zo strany žalovaného. Podmienkou voľby do orgánov družstva je členstvo v družstve a vek osoby, ktorá musí byť staršia ako 18 rokov, pričom v danom prípade žalovaný toto neporušil. Podľa názoru súdu zvyšné podmienky si žalovaný mohol v Stanovách upraviť tak, ako je to uvedené v článku 51 ods. 1 Stanov žalovaného zo dňa 18. 11. 2008.

Ďalším výrokom rozsudku bola žalobcovi uložená povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania vo výške 725,57 eur k rukám zástupcu žalovaného JUDr. J. K..

Tento rozsudok prvostupňového súdu napadol odvolaním žalobca.

Odvolací súd na nariadenom pojednávaní preskúmal napadnutý rozsudok prvostupňového súdu a obsah predloženého spisu, zopakoval dokazovanie vykonané prvostupňovým súdom oboznámením listín založených v spise. Pritom bol v súlade s § 212 ods. 1, 3 OSP viazaný dôvodmi podaného odvolania do tej miery, že nebol oprávnený preskúmať tento rozsudok z iných dôvodov, než ktoré boli výslovne uvedené v podanom odvolaní. Výnimkou by mohli byť len vady konania, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Po takomto preskúmaní napadnutého rozsudku dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie žalobcu je v konečnom dôsledku opodstatnené.

Podľa ustanovenia § 238 ods. 1 Obchodného zákonníka do orgánov družstva môžu byť volení len členovia družstva starší ako 18 rokov a zástupcovia právnických osôb, ktoré sú členmi družstva.

Ustanovenie § 237 Obchodného zákonníka stanovuje, že orgánmi družstva sú členská schôdza, predstavenstvo, kontrolná komisia a ďalšie orgány družstva podľa Stanov.

Obchodný zákonník v širokej miere akceptuje zásadu dispozitívnosti právnych noriem v ňom upravených, a to v súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 2 ods. 3 Občianskeho zákonníka cez § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka. Takáto dispozitívnosť právnych noriem sa týka aj tretej časti Obchodného zákonníka taxatívne vymenované ustanovenia majúce kogentný charakter. V ostatných častiach Obchodný zákonník takúto výslovnú úpravu nemá. Preto každé ustanovenie Obchodného zákonníka treba osobitne skúmať z hľadiska jeho dispozitívnosti, či kogentnosti a vyložiť jeho charakter podľa zásady stanovenej v § 2 ods. 3 OZ. Podľa tohto ustanovenia účastníci občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchyľne od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť.

Súdna prax za kogentné normy označuje napríklad ustanovenia o právnej subjektivite, o spôsobilosti na právne úkony. Za kogentné ustanovenia sú označované aj tie, ktoré sú zamerané k posilňovaniu právneho postavenia slabšej strany konkrétneho právneho vzťahu.

Výkladom ustanovenia § 238 ods. 1 Obchodného zákonníka dospel aj odvolací súd k záveru, že toto právne ustanovenie má kogentný charakter. Vyplýva to z jeho formulácie, keď výslovne stanovuje, že do orgánu družstva môžu byť volení len členovia družstva starší ako 18 rokov a zástupcovia právnických osôb, ktoré sú členmi družstva. Kogentný charakter tohto ustanovenia opakovane, hoci len formálne uznáva ich samotný žalovaný. Táto kogentnosť vylučuje právo účastníkom právneho vzťahu nahradiť tam uvedené znenie iným dojednaním alebo vylúčiť jeho aplikáciu, či tuto obmedziť, alebo sa od nej iným spôsobom odchýliť. To platí aj v prípade, ak má byť takáto vôľa prejavená v Stanovách právnickej osoby, ktorou je družstvo.

Avšak práve z dôvodu kogentného charakteru tohto ustanovenia vyplýva aj to, že sa vzťahuje len na orgány družstva uvedené v § 237 Obchodného zákonníka označované aj ako obligatórne orgány družstva (členská schôdza, predstavenstvo, kontrolná komisia). Na ďalšie orgány družstva, ktoré si toto zriadilo samo a sú upravené v Stanovách družstva, sa už obmedzenie stanovené v § 238 ods. 1 Obchodného zákonníka nevzťahuje.

Takýto výklad charakteru ustanovenia § 238 Obchodného zákonníka znamená, že žalovaný nebol oprávnený iným spôsobom upraviť podmienky volebného práva do obligatórnych orgánov družstva (zhromaždenie delegátov - členská schôdza, predstavenstvo, kontrolná komisia). Na druhej strane bol však žalovaný oprávnený v Stanovách upraviť podmienky pre zvolenie do ďalších orgánov družstva vymenovaných v článku 50 bod d), e), f) Stanov družstva, t. j. predseda družstva, členská schôdza samosprávy a predseda členskej samosprávy.

Nakoľko žalovaný pri napádanej zmene Stanove v článku 51 ods. 1 stanovuje rovnaké podmienky pre pasívne volebné právo do všetkých orgánov družstva včítane tzv. obligatórnych orgánov, došlo v tejto časti k schváleniu uznesenia, ktoré je v rozpore

so zákonom, konkrétne v ustanovení § 238 ods. 1 Obchodného zákonníka.

Nie je možné súhlasiť s právnym názorom žalovaného, že žalobou podľa § 242 Obchodného zákonníka je možné napadnúť len procedurálne nedostatky vydávania uznesenia členskej schôdze družstva.

Návrh na vyslovenie neplatnosti uznesenia členskej schôdze družstva je osobitným druhom určovacej žaloby upravenej v § 242 Obchodného zákonníka a preto žalobca nemusí preukazovať právny záujem na podaní takejto žaloby.

Ustanovenie § 242 Obchodného zákonníka nekonkretizuje, o rozpor s ktorými právnymi predpismi alebo s ktorou časťou stanov sa má jednať. Platnosť či neplatnosť právneho úkonu je treba posudzovať predovšetkým podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka (napr. § 37, § 38, § 39, § 40 ods. 1, § 40a), ale aj podľa § 267 Obchodného zákonníka, čo sú hmotnoprávne predpisy. Žalobou o neplatnosť možno napádať neplatnosť uznesenia členskej schôdze pre rozpor akýmikoľvek právnymi predpismi, upravujúcimi sporný problém, a teda aj pre z týchto dôvodov odvolací súd v súlade s § 220 OSP zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že určil za neplatnú tú časť uznesenia schváleného zhromaždením delegátov dňa 18. 11. 2008, ktorou boli zmenené Stanovy žalovaného v článku 51 ods. 1 tak, že okrem zákonom stanovených podmienok boli schválené aj ďalšie podmienky pre vznik pasívneho volebného práva a to pre voľbu do všetkých orgánov družstva, včítane tzv. obligatórnych.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol dovolaním žalovaný. Po zdôvodnení prípustnosti dovolania a jeho dôvodov (§ 238 ods. 1, § 241 ods. 2, pism. c/ OSP), dovolanie v priebehu konania sa petit žaloby menil. Bol toho názoru, že žalobca sa mohol domáhať vyhlásenia neplatnosti uznesenia len tak ako to interpretoval na schôdzi zhromaždenia delegátov družstva. Súd je viazaný návrhom žalobcu a pokiaľ sa domáha vyhlásenia neplatnosti uznesenia členskej schôdze nemôže v konaní meniť návrh. Súd je viazaný vznesenou námietkou a len touto sa môže zaoberať. Žalobca menil návrh čo v takomto konaní vykonané a pripustené byť nemalo.

Z ustanovenia §-u 238 ods. 1) Obchodného zákonníka vyplýva pre žalovaného povinnosť, aby do orgánov družstva boli volení len členia družstva starší ako 18 rokov. Táto povinnosť je stanovená zákonom a túto povinnosť žalovaný splnil, nakoľko podľa

schválených stanov do orgánov družstva môžu byť volení len členovia družstva starší ako 18 rokov.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku sám výslovne zdôrazňuje slovo len čo značí, že členovia družstva mohli byť zvolení do orgánov družstva.

Krajský súd nesprávnym výkladom ods. 1) §-u 238 Obchodného zákonníka dospel k nesprávnemu právnemu záveru. Na jednej strane správne zdôvodňuje, že do orgánu družstva môžu byť volení len členovia družstva, ale na druhej strane toto ustanovenie v celosti nesprávne právne interpretuje, keď vyvodzuje záver, že ďalšie podmienky si družstvo – členská schôdza nemá právo určiť. Takýto výklad je arbitrárny a je podľa nášho názoru v rozpore so zmyslom a účelom tohto ustanovenia t. j. §-u 238 ods. 1) Obchodného zákonníka.

Z ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý môže konať čo nie je zákonom zakázané a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo čo zákon neukladá. Žalovaný splnil zákonom uloženú povinnosť – v stanovách určil podmienku, že do orgánov družstva môžu byť volení len jeho členovia starší ako 18 rokov.

Zákon však zároveň striktne neukladá, že ďalšie podmienky si určiť nemôže v stanovách. Stanovy sú vnútro družstevným predpisom, v ktorom naopak sa predpokladá podrobnejšia úprava. Je na vôli členov družstva, či podrobnejšiu úpravu vyhovujúcu prispôbenú ich konkrétnym podmienkam v stanovách určia alebo nie. Výklad vykonaný krajským súdom vychádzajúcim výlučne a striktne z presnej citácie ust. §-u 238 ods. 1) je nesprávny. Naopak správne konštatuje súd prvého stupňa v odôvodnení rozsudku, čo je zároveň aj zmyslom a účelom zákona, že základné podmienky určené zákonom musia byť dodržané, ale žalovaný mohol ďalšie podmienky určiť (keďže to nie je zákonom zakázané) a konkretizovať.

Žalovaný neporušil zákon a preto neexistujú zákonné dôvody na to, aby odvolací súd mohol uznesenie žalovaného vyhlásiť za neplatné.

V dovolacej odpovedí žalobca uviedol, že žalovaný v dovolaní namieta procesné pochybenie súdu, ktorý podľa neho nemal pripustiť návrh žalobcu na zmenu petitu žaloby. Táto námietka žalovaného nemá oporu v žiadnom hmotnoprávnom, ani procesnom predpise,

ktorý by bolo možné na spor účastníkov interpretovať. K úprave žaloby (návrhu na zmenu) došlo z dôvodu, že žalobca v čase podania žaloby nemal k dispozícii presné znenie uznesenia zo Zhromaždenia delegátov B. konaného dňa 18. 11. 2008 a návrh na zmenu žaloby je vlastne len, špecifikáciou časti uznesenia, ktorej neplatnosti sa žalobca v predmetnom súdnom konaní domáhal.

Okrem citovanej procesnej námietky vytýka žalovaný napadnutému rozsudku Krajského súdu v Prešove, že nesprávnym výkladom § 238 ods. 1 Obchodného zákonníka dospel k nesprávnemu právnemu záveru. Jeho výklad považuje za arbitrárny a takýto výklad je v rozpore s účelom citovaného ustanovenia.

Podľa názoru žalobcu sa Krajský súd v Prešove v napadnutom rozsudku zo dňa 15. júna 2010, č. k. 1Cob/3/2010-80 sa vypořiadal s riešeným právnym problémom zákonným spôsobom.

Podľa ust. § 238 ods. 1 Obchodného zákonníka „Do orgánov družstva môžu byť volení len členovia družstva starší ako 18 rokov a zástupcovia právnických osôb, ktoré sú členmi družstva“. Z citovanej právnej normy vyplýva, že podmienkou pre členstvo v orgáne družstva je členstvo v družstve a vek 18 rokov. Ďalšie podmienil tak, ako ich v napadnutom uznesení z Stanov bytového družstva, nie sú v súlade so zákonom, konkrétne z ust. § 238 ods. 1 Obchodného zákonníka.

Odvolačí súd prijal správny výklad ust. § 238 ods. 1 Obchodného zákonníka, ktoré je potrebné celkom jednoznačne považovať za kogentné ustanovenie. Táto kogentnosť vylučuje právo účastníka právneho vzťahu nahradiť zákonné znenie iným dojednaným znením, prípadne vylúčiť alebo obmedziť jeho aplikáciu, prípadne sa od nej akýmkoľvek spôsobom odchýliť. Toto platí aj v prípade, ak má byť takáto vôľa prejavená v Stanovách právnickej osoby, ktorá je družstvom. Kogentné ustanovenia sú zamerané na posilnenie právneho postavenia slabšej strany v konkrétnom právnom vzťahu. Kogentnosť ust. § 238 ods. 1 Obchodného zákonníka sa však vzťahuje len na tzv. obligatórne orgány družstva a nevzťahuje sa na ďalšie orgány, ktoré si družstvo v medziach zákona samo zriadilo.

Žalovaný nesprávne chápe kogentnosť ust. § 238 ods. 1 Obchodného zákonníka, ak ju zamieňa s arbitrárnym výkladom tejto právnej normy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10 ods. 2 OSP) po zistení, že sú splnené procesné podmienky dovolania, preskúmal rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu, v ktorom bol jeho výrok napadnutý, (§ 236 ods. 1, § 238 ods. 1, § 240 ods. 1, § 241 ods. 1, § 242 ods. 1/ OSP). Zistil, že dovolanie nie je podané dôvodne, preto ho jednomyseľným rozhodnutím dovolacieho senátu zamietol (§ 243b ods. 1, OSP v spojení s § 3 ods. 9, druhá veta zákona č. 757/2004 Z. z.).

Dovolací súd poukazuje na správne dôvody napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ktoré do tohto rozsudku prevzal a na ne odkazuje až na menšie nepresnosti, nemajúce vplyv na správnosť napadnutého rozhodnutia. V samotnom rozsudku dovolacieho súdu sa to prejavilo tým, že do neho dovolací súd pojal v podstate všetky argumenty odvolacieho súdu uvedené v jeho rozsudku. S nimi sa totiž dovolací súd stotožňuje. Takmer doslovne pojal aj obsah dovolania, argumenty v ňom uvedené a aj rozsiahlu dovolaciu odpoveď, ktorá dôvody dovolania vyvracia, ale v podstate len potvrdzuje správne argumenty prvostupňového súdu. Dovolací súd tieto argumenty nepovažoval za potrebné opakovať inými slovami, keď sa s nimi stotožňuje.

Vyporiadať sa však treba z dôvodmi dovolania žalovaného. Nesprávny právny názor žalovaného je predovšetkým v tom, že v priebehu konania žalobca menil žalobný petit napriek tomu, že sa mohol domáhať neplatnosti uznesenia len tak, ako to interpretoval na schôdzi zhromaždenia delegátov družstva. Občiansky súdny poriadok po podaní návrhu (§ 79 ods. 1 OSP) počíta s tým, že návrh (žalobný petit) v priebehu konania so súhlasom súdu môže byť menený za zákonom stanovených podmienok. Je to aj logické, že v priebehu súdneho konania vyjdú najavo nové skutočnosti, nové prednesy účastníkov a iných osôb zúčastnených na konaní, čomu návrh treba prispôbiť. Je to zákonom obmedzené, ale predpokladané.

Považovať výklad uvedených ustanovení odvolacím súdom za „arbitrárny“ už nijaký dôvod k tomu nie je. Za arbitrárne rozhodnutie, arbitrárny výklad sa považuje rozhodnutie či výklad svojvoľný, ktorý nemá skutkový základ (§ 153 ods. 1 OSP) a nemožno ho oprieť o príslušnú právnu normu. Tento nedostatok rozhodne rozsudku odvolacieho súdu nemožno vytýkať. Aj pokiaľ sa vychádza z kogentnosti právnej normy súd mal na zreteli o aký spor išlo, kde ani zákon (Obchodný zákonník) nie je celkom jednoznačný. Za nesprávny postup súdu nemožno považovať len preto, že odlišný od názoru odvolateľa.

Úspešnému žalobcovi, ako dovolateľovi vzniklo právo voči neúspešnému žalovanému na náhradu účelne vynaložených trov dovolacieho konania (§ 142 ods. 1 v spojení s § 243c OSP). Výšku týchto trov vyúčtoval písomne, ako prílohu k dovolacej odpovedi (č. l. 101 spisov) sumou 149,23 eur. Z vyúčtovanej výšky dovolací súd nemohol priznať účtovanú sumu za prevzatie a prípravu zastúpenia zo dňa 09. 08. 2010 v sume 55,49 eur, z hotových výdavkov režijný paušál 7,21 eur a DPH.

Spolu na dovolacích trovách dovolací súd žalobcovi priznal 62,70 eur. Nesprávne nad rámec bolo účtovaný právny úkon prevzatie a príprava zastúpenia v dovolacom konaní a k tomu účtovaný paušál. Advokát v tejto veci zastupoval žalobcu aj v základnom konaní a nepotreboval sa duplicitne pripravovať a oboznamovať s vecou. Pokiaľ ide trovy konania, ich náhradu súd prisudzuje podľa ustanovení OSP (§ 142 a nasl OSP). Čo tvorí trovy konania upravuje § 137 OSP. Teda niet zákonného odôvodnenia pre priznanie DPH advokátovi. Ide o daňovú povinnosť advokáta voči štátu, nejde o trovy spojené s konaním vo veci a advokát nikde nemá upravené, že daňovú povinnosť za neho má znášať protistrana. Vyhláška (advokátsky taríf) je nižšou právnou normou a nemôže meniť zákon.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. júla 2011

JUDr. J. Štefanko, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková